

*Załącznik do Uchwały Nr
XXXIII/242/17
Rady Miejskiej w Nisku
z dnia 23 lutego 2017 roku*

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie i Mieście Nisko na lata
2017 -2019**

Styczeń 2017

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Podstawy prawne opracowania Programu.....	4
3. Diagnoza sytuacji społecznej w obszarze objętym Programem w latach 2013 -2015	7
4. Diagnoza sytuacji społecznej w zakresie wspierania rodziny w latach 2013 – 2015.....	12
5. Możliwe zasoby do wykorzystania przy realizacji Programu	17
6. Analiza SWOT	21
7. Odbiorcy Programu i czasookres jego realizacji	22
8. Misja Programu	24
9. Cele strategiczne Programu	24
10. Cele operacyjne Programu	25
11. Działania do celów operacyjnych Programu	25
12. Realizatorzy poszczególnych działań Programu	27
13. Ramy finansowe i sposoby finansowania Programu.....	29
14. Harmonogram realizacji Programu	31
15. Założone wskaźniki do osiągnięci w Programie	32
16. Zasady monitoringu, ewaluacji i sprawozdawczości Programu.....	34
17. Postanowienia końcowe	35
18. Spis tabel, rysunków.....	36

1. Wstęp

Najważniejszym aktem prawnym stanowiącym źródło prawa w państwie jest konstytucja.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej uchwalona 2 kwietnia 1997 roku w swojej treści, określa iż państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny i zapewnia ochronę praw dziecka.

Rodzina to najważniejsza i podstawowa komórka społeczna, na której to opiera się całe społeczeństwo. Jako naturalne środowisko życia dziecka ma ona największy wpływ na jego rozwój w każdej sferze życia tj. emocjonalnej, intelektualnej i poznawczej. To właśnie rodzina najsilniej oddziałuje na kształtowanie się osobowości młodego człowieka, na tworzenie się jego systemu wartości oraz wiary we własne możliwości. Dlatego tak właśnie istotne jest by funkcjonowała ona prawidłowo i wypełniała swoje wszystkie funkcje jak najlepiej. Współczesnym rodzinom coraz trudniej odnaleźć się w zmieniającej się w szybkim tempie rzeczywistości. Coraz częściej dotyka je zjawisko bezrobocia, ubóstwa, przemocy czy uzależnień. Towarzyszą im trudności w wypełnianiu bardzo istotnej funkcji a mianowicie funkcji opiekuńczo – wychowawczej, a to z kolei rzutuje na prawidłowy rozwój dziecka.

Aby móc rodzinę wzmocnić należy ją objąć wsparciem i podejmować wszelkie działania służące udzielaniu jej wszechstronnej pomocy. Działania profilaktyczne to nie tylko zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, które mogą dopiero zaistnieć ale i tym, które już istnieją. Ważne jest upowszechnienie działań profilaktycznych, które ukierunkowane są i będą na wspieranie rodzin przejawiających trudności opiekuńczo - wychowawcze. Aby móc zrealizować te zadania konieczna jest ścisła współpraca pomiędzy poszczególnymi instytucjami, podmiotami jak i wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań, która będzie miała realny wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.

„Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie i Mieście Nisko na lata 2017 – 2019” został opracowany w oparciu o art.176 pkt.1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575 z późn. zm.).

Zapisy zawarte w Programie są spójne z Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Podkarpackim na lata 2014-2020 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie i Mieście Nisko na lata 2013-2020. Program ten stanowi pełne ujęcie systemu wsparcia dziecka i rodziny wraz z określeniem właściwych kierunków działań w odniesieniu do mieszkańców Gminy i Miasta Nisko.

2. Podstawy prawne opracowania Programu

Gminny Program Wsparcia Rodziny w Gminie i Mieście Nisko jest odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego i międzynarodowego. Wynika on między innymi z:

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483).

Jej podstawowymi zasadami ustrojowymi są: republikańska forma rządu, jednolitość państwa, zwierzchnictwo narodu, zasada demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistnianie sprawiedliwości społecznej, wolność tworzenia i funkcjonowania partii politycznych oraz zrzeszania się w organizacjach społecznych, szeroki samorząd terytorialny (gmina, powiat, województwo), a także obszerny katalog praw i wolności obywateli. W szczególności w art. 71 ust 1 Konstytucji stanowi się, że Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. W art. 72 ust 1 - 4 Konstytucji Rzeczypospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka. Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka.

2. Konwencji o Prawach Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526)

W Konwencji opisane zostały wszystkie prawa dziecka. Na podstawie Konwencji powołano do życia organ nadzorujący jej realizację przez państwa, które ją ratyfikowały tj. Komitet Praw Dziecka.

3. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 575 z późn. zm.).

W art. 8 ust. 1 - 3 ustawy określono, jakie wsparcie winna zapewnić gmina rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- 5) pomocy w integracji rodziny,
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny natomiast jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Praca z rodziną oparta jest o zgodę rodziny i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Z kolei art. 176 niniejszej ustawy określa, co należy do zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Są to:

- 1) opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,

- b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

4.Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz.930 z późn. zm.).

W art. 3 wskazano, że pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości i zasoby, poprzez działania zmierzające do ich życiowego usamodzielnienia oraz ich integracji ze środowiskiem.

Szczegółowy katalog powodów, z jakich udzielana jest pomoc społeczna zawarto w art. 7 tejże ustawy.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa,
- 2) sieroctwa,
- 3) bezdomności,
- 4) bezrobocia,
- 5) niepełnosprawności,
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- 7) przemocy w rodzinie,

- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,

- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- 10) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy,
- 11) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- 12) alkoholizmu lub narkomanii,
- 13) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- 14) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

5. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz.1390).

6. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 487)

7. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 224).

3. Diagnoza sytuacji społecznej w obszarze objętym Programem w latach 2013 -2015

Na potrzeby opracowania niniejszego Programu przeprowadzono diagnozę środowiska lokalnego, której celem jest określenie sytuacji społecznej Gminy i Miasta Nisko w oparciu o dane demograficzne, lokalny rynek pracy, wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji szczególnie funkcji opiekuńczo-wychowawczej a także pomocy socjalnej na terenie gminy.

Diagnoza obejmuje dane jakie zostały uzyskane od podmiotów oraz instytucji, tj.

- Urzędu Gminy i Miasta Nisko
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Nisku.

Gmina Nisko to gmina miejsko-wiejska położona w województwie podkarpackim, w powiecie nizańskim. Siedzibą gminy jest miasto Nisko, które status miasta otrzymało oficjalnie w 1933 roku. Obszar gminy obejmuje 6 sołectw: Kończyce, Nowosielec, Nowa Wieś, Raclawice, Wolina, Zarzecze, Malce. Sama Gmina Nisko stanowi jedną z sześciu gmin powiatu nizańskiego. Gmina Nisko jest gminą o charakterze rolniczo - produkcyjno-usługowym.

Liczba ludności Gminy i Miasta Nisko na lata 2013-2015 z podziałem na płeć przedstawia się następująco.

Tabela 1. Ludność w Gminie i Mieście Nisko w latach 2013-2015

Rok	2013		2014		2015	
	K	M	K	M	K	M
Liczba	11474	11019	11453	10997	11424	10978
SUMA	22493		22450		2240	

źródło : Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok

Dane, jakie zostały zawarte w powyższej tabeli (Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej) wskazują, iż liczba ludności w Gminie Nisko w latach 2013-2015 utrzymuje się na podobnym poziomie, jednakże wykazując przy tym tendencję spadkową. Analizując dane pod względem podziału na płeć - przeważa tu liczba kobiet.

Istotnym elementem analizy demograficznej jest określenie struktury ludności pod względem biologicznym.

Tabela 2. Biologiczne grupy wieku w Gminie i Mieście Nisko 2015 r.

Wiek od...do	Ludność w wieku 0-14 lat		Ludność w wieku 15-64 lat		Ludność w wieku 65 lat i więcej	
	K	M	K	M	K	M
%	12,8	14,2	71,6	75,3	15,5	10,5

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

W 2015 r. pod względem demograficznym w Gminie i Mieście Nisko przeważają osoby w wieku produkcyjnym, kolejno osoby w wieku przedprodukcyjnym, zaś najmniejszą liczebność wykazują osoby w wieku poprodukcyjnym. Faktem jest, iż społeczeństwo się starzeje, zwiększa się przewaga ludności w wieku poprodukcyjnym.

Jednostkami, które realizującą zadania określone w ustawie o promocji zatrudnienia są urzędy pracy o zasięgu powiatowym. Na terenie Miasta Nisko funkcjonuje Powiatowy Urząd Pracy, który realizuje swoje zadania na terenie powiatu niżańskiego. Znaczna część mieszkańców Gminy i Miasta Nisko figuruje w rejestrach PUP w Nisku. Skala bezrobocia, które występuje w gminie Nisko zobrazowano w tabeli.

Tabela 3. Skala bezrobocia w Gminie i Mieści Nisko w latach 2013 - 2015

Rok	2013		2014		2015	
Płeć	K	M	K	M	K	M
Liczba	1004	940	901	818	705	667
Suma	1944		1719		1372	

Źródło: PUP Nisko

Z analizy tabeli nr 3 wynika, że największą liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy stanowią kobiety. Porównując dane z przekroju lat 2013-2015 wynika, że liczba osób bezrobotnych systematycznie maleje w sposób znaczący, a mianowicie liczba osób bezrobotnych w roku 2015 zmalała o 347 osób w odniesieniu do 2014 r. Spadek bezrobotnych zauważalny jest tak w grupie kobiet jak i mężczyzn.

Stopa bezrobocia, to wielkość statystyczna opisująca nasilenie zjawiska bezrobocia w danej populacji. Tabela nr 4 zawiera dane o stopie bezrobocia w odniesieniu do kraju, województwa i powiatu niżańskiego.

Tabela 4. Zestawienie stopy bezrobocia w latach 2013 – 2015 dla Polski, województwa podkarpackiego oraz powiatu nizańskiego.

Rok	2013	2014	2015
Stopa bezrobocia – Polska			
%	13,4	11,4	9,8
Stopa bezrobocia woj. podkarpackie			
%	16,3	14,6	13,2
Stopa bezrobocia –powiat nizański			
%	25,8	23,00	20,00

Źródło: GUS

Tabela nr 4 obrazuje nasilenie stopy bezrobocia, które od roku 2013-do 2015 r. ulega stopniowemu zmniejszeniu. Jednakże dane te określające stopę bezrobocia z poziomu województwa do poziomu bezrobocia w kraju są już znacznie wyższe. Natomiast stopa bezrobocia w powiecie nizańskim znacznie już przewyższa stopę krajową.

Dane statystyczne z roku 2015 określają poziom bezrobocia w Gminie i Mieście Nisko na poziomie 17,3 %. Tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych z podziałem na płeć.

Tabela 5. Stopa bezrobocia dla Gminy i Miasta Nisko w latach 2013 - 2015

Rok	2013		2014		2015	
Stopa bezrobocia – Gmina Nisko						
Liczba osób	3251		2859		2278	
%	23,4		21,1		17,3	
Płeć	K	M	K	M	K	M
Liczba osób	1702	1549	1522	1337	1193	1085
%	25,4	21,6	23,2	19,1	18,7	12,1

Źródło: GUS, PUP.

W tabeli nr 5 zestawiono dane stopy bezrobocia na terenie Gminy i Miasta Nisko z podziałem na płeć. Poziom bezrobocia w gminie systematycznie maleje. Tutaj ponownie grupą dominującą są kobiety. Stopa bezrobocia w Gminie Nisko przewyższa jego poziom określony dla województwa podkarpackiego i kraju.

Podstawową jednostką organizacyjną w Gminie i Mieście Nisko realizująca zadania z zakresu pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku. Podstawowym celem, jakie ma przed sobą pomoc społeczna jest pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać własnym staraniem przy wykorzystaniu własnych możliwości, zasobów i możliwości. Pomoc społeczna zmierza do życiowego usamodzielnienia osób, które korzystają z jej usług poprzez wspieranie osób i ich rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb. W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące liczby osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku w okresie od 2013-2015 r. z podziałem na poszczególne powody udzielania tej pomocy.

Tabela 6. Powody udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku w latach 2013 - 2015

Rok	2013	2014	2015
Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin		
Ubóstwo	253	293	272
Bezrobocie	357	384	306
Niepełnosprawność	227	219	231
Długotrwała lub ciężka choroba	282	270	291
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	59	63	56
Alkoholizm	72	81	91
Narkomania	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	109	79	81
- w tym wielodzietność	95	72	70
Bezdomność	13	14	17
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	5	3
Zdarzenia losowe	0	2	0
Sieroctwo	0	0	1
Przemoc w rodzinie	90	100	73

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok

Z przedstawionej tabeli wynika, że najczęstszym powodem, z jakiego udzielano wsparcia jest bezrobocie, następnie długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo oraz niepełnosprawność.

Zauważalna jest tendencja wzrostowa w zakresie w zakresie danego powodu pomocy tj. długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność.

Podsumowując zebrane dane służące do diagnozowania sytuacji społecznej w Gminie i Mieście Nisko można wyciągnąć następujące wnioski:

- 1. Liczba ludności w Gminie Nisko maleje. Ludność w wieku przedprodukcyjnym a poprodukcyjnym znajduje się na podobnym poziomie.*
- 2. Problem bezrobocia jest istotnym problemem występującym w Gminie i Mieście Nisko, dotyka dużej części jej mieszkańców. Bezrobocie w szczególności długotrwałe jest dotkliwie dla osób i całych rodzin a to z kolei może powodować dezintegrację rodziny.*
- 3. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w niewielkim stopniu zmniejszyła się. Najczęstszym powodem, z jakiego udzielano pomocy społecznej jest bezrobocie, ubóstwo, choroba i niepełnosprawność. Na wysokiej pozycji są – potrzeba ochrony macierzyństwa i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych*

4. Diagnoza sytuacji społecznej w zakresie wspierania rodziny w latach 2013 – 2015

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców umieszcza się je w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka. Poniżej zestawiono dane krajowe obrazując kwestię umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela 7. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w Polsce w latach 2013-2015

Rok	2013	2014	2015
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	57820	57422	56766
Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	19252	19229	18878

Źródło: Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną –GUS.

Zauważalny jest proces, w wyniku, którego dzieci pozbawione opieki znajdują ją zastępczo w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Zmniejsza się natomiast liczba dzieci umieszczanych w instytucjonalnych formach opieki zastępczej.

Ustawa o pomocy społecznej określa, że **na terenie powiatu określone zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje kwestię pieczy zastępczej, która winna być sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej** (art. 34). Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zostało wyznaczone organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej i realizowało zadania w tym zakresie. W tabeli przedstawiono dane dotyczące liczby rodzin zastępczych z terenu powiatu nizańskiego.

Tabela 8. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2013 -2015

Rok	2013	2014	2015
Liczba rodzin zastępczych	25	28	29
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	36	46	50
Liczba usamodzielnionych wychowanków	2	2	3

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku.

Liczba rodzin zastępczych na terenie powiatu nizańskiego w badanym okresie wzrasta. Powoływane są nowe rodziny zastępcze mające na celu zapewnienie opieki dzieciom w naturalnym środowisku rodzinnym. Wzrosła także liczba usamodzielnionych wychowanków. Kolejnym z ważniejszych zadań, jakie realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku jest obowiązek zapewnienia opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej. Jednym ze sposobów zapewnienia takiej opieki jest tworzenie oraz prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Od roku 2000 na terenie powiatu nizańskiego funkcjonuje placówka opiekuńczo-wychowawcza Dom Dziecka „Nasz Dom Dzieciątka Jezus” w Rudniku nad Sanem, obejmująca opieką dzieci w wieku 3-18 lat, zaś w przypadku kontynuowania nauki do 25 roku życia. Dane z tabeli nr 9 przedstawiają liczbę dzieci z terenu powiatu nizańskiego, umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Rudniku nad Sanem a także dzieci umieszczonych na terenie innych powiatów.

Tabela 9. Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2013 – 2015

Rok	2013	2014	2015
Liczba dzieci umieszczonych na terenie powiatu nizańskiego	4	8	9
Liczba dzieci nizańskich umieszczonych na terenie innego powiatu	13	7	2
SUMA	17	15	11

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku.

Dane, które zawarto w tabeli obrazują, że systematycznie wzrasta liczba dzieci, które umieszczane są w instytucjonalnej pieczy zastępczej na własnym terenie. Placówka w dużej mierze zaspokaja potrzeby opieki instytucjonalnej. Zmalała natomiast liczba dzieci-mieszkańców powiatu nizańskiego umieszczonych w placówkach instytucjonalnych innych powiatów. Brak jest jednak placówek tego typu o charakterze specjalistycznym, wobec czego dzieci, które mają zostać umieszczone w tego typu placówce muszą być kierowane do innego powiatu.

Istnienie instytucjonalnej opieki zastępczej czy rodzin zastępczych ma na celu udzielenie właściwej pomocy rodzinie tak, aby doprowadzić do odbudowania naturalnych, właściwych relacji w rodzinie, przywrócić władzę rodzicielską a dzieciom zapewnić prawo do życia we własnej rodzinie ze wszystkimi należnymi mu prawami.

W ramach zadań pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku realizuje zadania własne gminy, zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym i zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej. Zasadniczym aktem prawnym określającym zadania z zakresu pomocy społecznej i sposób ich realizacji jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

Zgodnie art. 191 ust. 8 -10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej **od dnia 1 stycznia 2012 r. obowiązkiem gminy jest współudział w dofinansowaniu pobytu w domu dziecka lub rodzinie zastępczej. Ponadto przepisy przewidują, że gmina ma współfinansować nie tylko świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci, ale także wynagrodzenia zawodowych rodziców zastępczych oraz pomoc dla osób usamodzielniających się.**

Tabela 10. Odpłatność za pobyt dzieci w rodzinie zastępczej koszt Gminy i Miasta Nisko w latach 2013 – 2015

Rok	2013	2014	2015
Złotych	29232	60658	145832

Źródło: Ocena zasobów Pomocy Społecznej za 2015 r.

Dane zawarte w tabeli 10 wykazują, że odpłatność z roku na rok jest coraz większa. Jako, że w podanym okresie (tabela 8) zauważalny jest wzrost liczby rodzin zastępczych i umieszczonych w niej dzieci stąd też wzrost kosztów na to zadanie. Rozwiązanie takie nakłada na gminę dodatkowe obciążenie finansowe. Może jednak realnie wpłynąć na to, że gminy położą większy nacisk na pracę z rodziną biologiczną. Celem takiej pracy winno być umożliwienie powrotu dziecka z rodziny zastępczej do rodziny biologicznej. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Prowadzone jest ono za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Aby zapobiec sytuacji umieszczania dzieci w pieczy zastępczej należy wzmocnić i wspierać rodzinę w wypełnianiu jej podstawowych funkcji. Jedną z form wsparcia rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo – wychowawcze jest asystent rodziny.

Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie rodzinom możliwości podejmowania działań sprawczych mających na celu zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny. Działanie asystenta rodziny zmierza do osiągnięcia przez rodzinę samodzielności oraz niezależności życiowej. Priorytetem we wsparciu rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z wychowaniem.

W Gminie i Mieście Nisko wsparcie to po raz pierwszy zastosowano w 2012 roku. Zostało ono udzielone w ramach realizowanego projektu systemowego „Czas na aktywność w Gminie i Mieście Nisko”. Obecnie ta forma wsparcia jest nadal kontynuowana i wynika z potrzeb lokalnego środowiska. Należy podkreślić, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę lecz wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków, podejmowaniu działań, ukierunkowuje działania na osiągnięcie zamierzonych efektów.

Tabela 11. Wsparcie asystenta rodziny udzielane w Gminie i Mieście Nisko w latach 2013-2015

Rok	2013	2014	2015
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	17	25	19
Liczba rodzin wspierających	0	0	0
Liczba asystentów rodziny	3	4	2

Źródło: Ocena zasobów Pomocy Społecznej za 2015 r.

Obecnie (2016 rok) Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku zatrudnia 3 asystentów rodzin, którzy swoją pracą obejmują 23 rodzin z terenu Gminy Nisko.

Na terenie Gminy Nisko nie funkcjonuje żadna rodzina wspierająca.

Uchwałą Rady Miejskiej w Nisku z dnia 23 czerwca 2016 roku utworzono na terenie Gminy Nisko 4 placówki wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczym, które działają w ramach struktury organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku. Dotychczas placówki te funkcjonowały, jako świetlice środowiskowo-profilaktyczne.

Obszar działania PWD pod nazwą ŚŚP to teren Niska, Zarzecza, Nowosielca i Woliny. Zadaniem PWD jest zapewnienie dziecku opieki, wychowania, pomocy w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe i rozwój zainteresowań, wpieranie rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej roli rodziny w integralnym rozwoju dziecka w jego naturalnym środowisku tj. rodzinie, wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych i wychowawczych, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, rozwiązywanie konfliktów, wzmocnienie poczucia własnej wartości a także profilaktykę uzależnień a także organizacja czasu wolnego podopiecznych. Ze wsparcia PWD korzystają dzieci z terenu niżańskiej gminy. Liczba uczestników ulega zmianom z uwagi na to, że uczestniczące dzieci dorastają, rezygnując z udziału w tej formie wsparcia lecz pojawiają się nowe osoby, dla których pobyt w takiej placówce jest nieodzowny. Ponadto placówki realizują różne dodatkowe formy aktywności i wsparcia, przez co liczba dzieci w poszczególnych okresach może znacznie się różnić od przypisanych miejsc statutowych. Liczbę dzieci, które były uczestnikami PWD przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach placówek wsparcia dziennego w Gminie i Mieście Nisko w latach 2013 - 2015

Rok	2013	2014	2015
Nisko	47	63	18
Nowosielec	65	56	15
Zarzecze	69	69	18
Wolina	64	54	15
Razem	245	242	66

Źródło: Ocena zasobów Pomocy Społecznej za 2015 r.

Analizując powyższe dane zauważamy, że Zarzecze, który jest największym pod względem liczby ludności sołectwem Gminy i Miasta Nisko wiezie prym pod względem liczby dzieci korzystających ze wsparcia świetlicowego. Drugim sołectwem pod tym względem jest Nowosielec. Miasto Nisko plasuje się w tej kategorii na miejscu trzecim, pomimo największej liczny ludności. Ostatnie miejsce zajmuje Wolina. Należy także zauważyć, że w Mieście Nisko, pomimo, że ogólna liczna dzieci korzystających ze wsparcia świetlicowego w porównaniu do innych świetlic nie jest duża to z roku na rok wzrasta liczba nowo przyjętych dzieci.

Podsumowując system wspierania rodziny można stwierdzić, iż zarówno rodzinna jak i instytucjonalna opieka zastępcza odgrywają istotną rolę w zapewnieniu dziecku opieki w sytuacji gdy jest ono tego pozbawione. Szczególnym celem jest tu zapewnienie tym dzieciom opieki i wychowania w naturalnym środowisku rodzinnym. Instytucjonalna piecza zastępcza z kolei spełnia swą rolę w sytuacji gdy nie ma możliwości zapewnienia rodzinnej formy tej pieczy.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem w środowisku rodzinnym a to z kolei znajduje odzwierciedlenie we wsparciu w postaci PWD czy asystentury.

5. Możliwe zasoby do wykorzystania przy realizacji Programu

Do realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny posłużą instytucje działające na rzecz wsparcia rodzin i dzieci. Program wspierania rodziny pozwoli na realizację gminnej polityki rodzinnej.

Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje zarówno powiatowe jak i gminne.

1. Sąd Rejonowy w Nisku rozstrzyga sprawy z terenu Gminy i Miasta Nisko oraz gmin: Bojanów, Rudnik nad Sanem, Jeżowe, Jarocin, Harasiuki, Ulanów, Krzeszów. Zgodnie z ustawą o ustroju sądów powszechnych sąd rodzinny jest właściwy do rozpoznawania spraw z zakresu: prawa rodzinnego i opiekuńczego; postępowania w sprawach nieletnich; postępowania w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu. Wydziały Rodzinne i Nieletnich zajmują się sprawami z zakresu władzy rodzicielskiej, kontaktów z dzieckiem, adopcji, uznania ojcostwa, opieki oraz kurateli.

2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie to jednostka organizacyjna powiatu. Centrum realizuje zadania powiatu dotyczące rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, udzielenia pomocy rodzinom, dzieciom, osobom chorym, starym oraz wspierania osób niepełnosprawnych. Ponadto do zadań Centrum należy prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności poprzez organizowanie i prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży. Ponadto przyznają pomoc pieniężną na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

3. Ośrodek Kuratorski w Nisku. W dniu 2 listopada 2015 roku utworzono Ośrodek Kuratorski Nr 1 przy Sądzie Rejonowym w Nisku. Placówka ma służyć pracy z nieletnimi młodymi ludźmi, którzy z różnych powodów objęci zostali nadzorem kuratora. Dzięki swojemu opiekuńczo - wychowawczemu oraz resocjalizacyjno-terapeutycznemu charakterowi ma służyć poprawie zachowań młodzieży, jej motywacji do dalszej nauki i kształtowania ich osobowości. Działania podejmowane w takich placówkach przez kuratorów rodzinnych, wolontariuszy, terapeutów czy psychologów polegają na organizowaniu nieletnim czasu wolnego, nawiązywaniu współpracy z otoczeniem, prowadzeniu terapii i udzielaniu pomocy.

4. Na terenie Powiatu Nizańskiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo – wychowawcza- Dom Dziecka „Nasz Dom dzieciątka Jezus” w Rudniku nad Sanem. Jest to placówka typu socjalizacyjnego. Obejmuje ona swoją opieką dzieci zdrowe lub niepełnosprawne intelektualnie czy ruchowo w wieku od 3 do 18 lat a w przypadku kontynuowania nauki do 25 roku życia.

5. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy to jedyna placówka tego typu na terenie Powiatu Nizańskiego, przeznaczona dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w tym z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową, sprzężoną i autyzmem. Zajęcia prowadzą nauczyciele, pedagodzy i terapeuci posiadający wysokie kwalifikacje zawodowe.

6. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem jest wielofunkcyjnym ośrodkiem wsparcia, prowadzonym przez Caritas Diecezji Sandomierskiej. Placówka świadczy pomoc osobom, dzieciom, rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji kryzysowej w wyniku zdarzenia losowego, sytuacji rodzinnej lub trudnych przeżyć osobistych. OIK jest w stanie przez całą dobę udzielić pomocy i wsparcia matkom z małoletnimi dziećmi oraz kobietom w ciąży dotkniętych przemocą, doświadczających kryzysu osobistego i rodzinnego z powodu stosowania różnych form przemocy w rodzinie. Podczas pobytu w OIK, kobiety otrzymują pomoc psychologiczną i prawną oraz mają stworzone warunki do uregulowania swojego życia rodzinnego.

7. Poradnia Psychologiczno -Pedagogiczna w Nisku. Celem działania poradni jest udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologicznej i pedagogicznej w zakresie wychowania dzieci i młodzieży.

8. Komenda Powiatowa Policji w Nisku. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży stanowi jeden z priorytetów w działaniach Policji. Realizowany jest on m.in. przez podejmowanie różnego rodzaju przedsięwzięć profilaktycznych, jak również działania na rzecz podnoszenia świadomości społecznej, w tym głównie rodziców, opiekunów, pedagogów szkolnych i wychowawców. Bieżąca współpraca przedstawicieli Policji z pracownikami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pedagogami szkolnymi oraz kuratorami sądów rodzinnych ma na celu stworzenie platformy wzajemnej współpracy na rzecz dzieci i młodzieży.

9. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku jest jednostką organizacyjną Gminy Nisko. Terenem jego działania jest obszar Miasta i Gminy Nisko. Zasadniczym celem działalności Ośrodka jest pomoc społeczna wspierająca osoby i rodziny w wysiłkach, które zmierzają do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiającą im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ponadto jest to pomoc pozwalająca osobom i rodzinom a także osobom niepełnosprawnym przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych oraz zapobieganie takim sytuacjom poprzez podejmowanie działań, które zmierzają do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin a także ich reintegrację społeczną i zawodową.

10. Placówka Wsparcia Dziennego o nazwie „Świetlica Środowiskowo-Profilaktyczna”. PWD są jednostkami wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowania dzieci z rodzin, które przeżywają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W pracy z dzieckiem współpracują one z rodzicami/opiekunami, placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Uczestnictwo dzieci w zajęciach jest nieodpłatne i dobrowolne, poza sytuacją gdy to sąd skierował dziecko do uczestniczenia w zajęciach placówki. PWD mogą być prowadzone w formie opiekuńczej, specjalistycznej, podwórkowej.

Na terenie Gminy Nisko funkcjonują 4 PWD. Placówki są prowadzone w formie opiekuńczej.

- PWD w Nisku -obszarem działania Placówki jest miasto Nisko i wieś Raclawice w gminie Nisko a jej siedziba mieści się w Nisku
- PWD w Nowosielcu- obszarem działania Placówki są wsie: Nowosielec i Kończyce w Gminie Nisko a jej siedziba mieści się w Nowosielcu
- PWD w Wolinie- obszarem działania Placówki są wsie: Wolina, Podwolina i Nowa Wieś w gminie Nisko a jej siedziba mieści się w Wolinie
- PWD w Zarzeczcu -obszarem działania Placówki jest wieś Zarzeczce w gminie Nisko a jej siedziba mieści się w Zarzeczcu

11. Żłobki, przedszkola, szkoły. W Gminie i Mieście Nisko funkcjonuje rozbudowana sieć różnego rodzaju placówek wychowania przedszkolnego oraz rozbudowany system edukacji. W Gminie i Mieście Nisko obecnie funkcjonuje 6 przedszkoli w tym 5 z nich są to przedszkola niepubliczne. Istnieje jeden Żłobek Miejski. W zakresie kształcenia na poziomie podstawowym na terenie Gminy funkcjonuje aktualnie 9 szkół podstawowych i 5 szkół, które kształcą na poziomie gimnazjalnym. Ponadto funkcjonują 2 szkoły ponadgimnazjalne, które kształcą uczniów na poziomie ogólnym i zawodowym.

12. Nizańskie Centrum Kultury „Sokół” posiada w swoich zasobach 3 domy kultury- w Nisku, w Nowosielcu i w Zarzeczcu. NCK realizuje zadania w zakresie upowszechniania wartości ogólnonarodowej, regionalnej oraz środowiskowej poprzez działalność animacyjną, tworzenie i sprzedaż dóbr kultury. Istotnym elementem działań NCK Sokół jest prowadzenie stałych spotkań dla dzieci i młodzieży w ramach realizowanych kół zainteresowań a także zajęć nieregularnych, które są prowadzone w okresie wakacji czy ferii zimowych.

Ważnym partnerem administracji samorządowej w dziedzinach wspierających rodzinę i dzieci są **organizacje pozarządowe**. Celem organizacji jest rozwiązywanie określonych problemów społecznych. Wsparcie dziecka i rodziny dokonuje się na różnych płaszczyznach działań podejmowanych przez NGO. Każda z nich posiada swoją specyfikę i zakres niesionej pomocy i określoną grupę odbiorców. Dzięki różnym źródłom pozyskiwani środków finansowych na prowadzenie działalności pomocowej mogą się stale rozwijać i poszerzać ofertę pomocową. Na terenie tak Powiatu Nizańskiego jak i Gminy Nisko działa szereg organizacji pozarządowych, które swoimi działaniami wspierają rodzinę i przyczyniają się do udzielania jej pomocy w różnych dziedzinach. Działania te są także podejmowane przy wzajemnej współpracy pomiędzy organizacjami samorządowymi jak i NGO.

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT¹ jest jedną z metod i technik analitycznych służących do porządkowania informacji oraz tworzenia projektów i analizy otoczenia projektowego. Generalnie wykorzystywana jest ona, wszędzie tam gdzie chcemy określić wewnętrzny stan organizacji, systemu, oraz jego zewnętrzne otoczenie. Analiza ta, jest przydatna głównie w zarządzaniu. Do analizy SWOT wykorzystywane są różnego rodzaju matryce, które mogą mieć różną postać graficzną i wizualną. Matryce te mogą występować w formie diagramu, wykresu, tabeli, zestawienia lub zwykłego opisu. Analiza SWOT jest kluczowa w określeniu możliwości, zasobów, mocnych i słabych stron danego systemu czy organizacji oraz szans i zagrożeń, które przed nią stoją. W odniesieniu do Gminnego Programu Wspierania Rodziny istotne jest określenie otoczenia, w jakim Program będzie realizowany i wdrażany oraz poznanie ograniczeń i możliwości. Poniżej w tabeli zostanie przeprowadzona analiza SWOT w odniesieniu do niniejszego programu.

Tabela 13. Analiza SWOT

	Silne strony	Słabe strony
Wewnętrzne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobrze wykwalifikowana kadra w zakresie udzielania wsparcia dzieciom i młodzieży z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. 2. Funkcjonowanie czterech Placówek Wsparcia Dziennego w postaci Świetlic Środowiskowo – Profilaktycznych w strukturze organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej. 3. Funkcjonowanie Nizańskiego Centrum Kultury „Sokół”. 4. Możliwość udzielania wsparcia w postaci asystenta rodziny rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi lub przeżywających kryzys. 5. Możliwość korzystania z pomocy Poradni Pedagogiczno – Psychologicznej w Nisku. 6. Możliwość udzielania pomocy finansowej oraz rzeczowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. 7. Możliwość zlecania zadań z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną. 8. Możliwość udzielania poradnictwa prawnego rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. 9. Dobrze wykwalifikowana kadra pracowników 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbyt mała liczba wykwalifikowanej kadry mogącej udzielać bezpośredniej pomocy rodzinom z problemami opiekuńczo - wychowawczymi. 2. Ograniczony dostęp do szybkiej pomocy psychologicznej. 3. Ograniczone środki finansowe na wspieranie dzieci i młodzieży w funkcjonujących Placówkach – Wsparcia Dziennego. 4. Ograniczenia lokalowe funkcjonujących Placówek Wsparcia Dziennego. 5. Ograniczone zaangażowanie środowiska lokalnego na pojawiające się problemy opiekuńczo - wychowawcze w rodzinach (zmowa milczenia). 6. Niewystarczająca oferta istniejących podmiotów w zakresie organizacji czasu wolnego dla dzieci. 7. Utrudnienia w przepływie informacji pomiędzy instytucjami. 8. Trudności w podejmowaniu wspólnych i skoordynowanych działań na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze. 9. Nadal w niektórych sytuacjach dzieci i młodzież z rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi trafiają do pieczy zastępczej w tym instytucjonalnej.

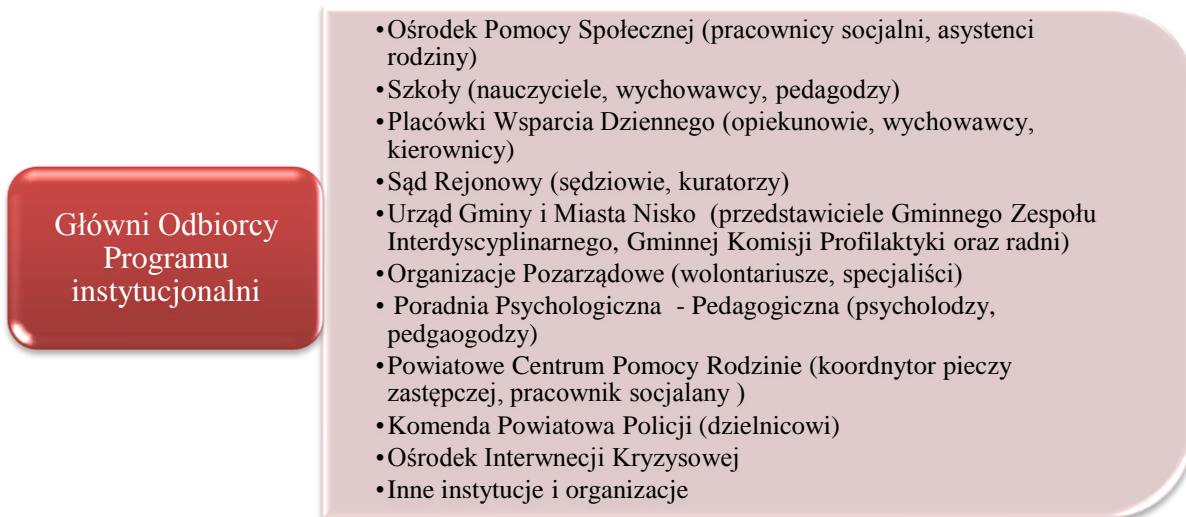
¹S - Strengths - mocne strony, atuty - jest to wszystko to, co jest robione lub co jest w posiadaniu i co umożliwia osiągnięcie sukcesu. W - Weaknesses - słabe strony, wady - wszystko to, czego nie ma w posiadaniu lub co nie jest robione i co stoi na drodze do sukcesu, O - Opportunities - szanse (w toczeniu), okazje - wszelkie sprzyjające sytuacje, które można wykorzystać w celu osiągnięcia dobrych wyników działalności, T - Threats - zagrożenia (w otoczeniu), trudności - zmiany zewnętrznych czynników, które mogą mieć ujemny wpływ.

	<p>socjalnych.</p> <p>10. Możliwość udziału w zajęciach Klubu Integracji Społecznej rodziców z rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.</p> <p>11. Udzielanie pomocy na terenie Niska między innymi rodzinom z problemami opiekuńczymi - wychowawczymi w postaci produktów żywnościowych z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (Fundusz FEAD).</p> <p>12. Dobra znajomość lokalnych uwarunkowań oraz środowiska lokalnego w zakresie wspierania rodziny.</p>	<p>10. Brak pełnej diagnozy i znajomości potrzeb w zakresie wspierania rodziny i występujących na terenie Gminy i Miasta Nisko problemów opiekuńczo – wychowawczych.</p>
	Szanse	Zagrożenia
Zewnętrzne	<p>1. Możliwość rozwijania współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie wspierania rodzin.</p> <p>2. Możliwość pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania działań z zakresu wspierania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.</p> <p>3. Rozwijanie zaangażowania społeczności lokalnej w zakresie wspierania rodziny.</p> <p>4. Dogodne otoczenie polityczne i prawne do wspierania rodziny w tym z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.</p> <p>5. Możliwość rozwoju działań profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży w tym do rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.</p>	<p>1. Utrudniona wymiana informacji pomiędzy instytucjami i podmiotami udzielającymi wsparcia dzieciom i młodzieży oraz rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.</p> <p>2. Narastający i postępujący proces dezintegracji rodziny „naturalnej” na rzecz luźnych związków często bez zobowiązań.</p> <p>3. Częste występowanie w rodzinach problemów uzależnień, które powodują niewydolność opiekuńczo – wychowawczą.</p> <p>4. Niechęć rodzin do rozwiązywania i przewycięzania występujących problemów opiekuńczo – wychowawczych.</p> <p>5. Ograniczenia w możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych z uwagi na dużą konkurencję w tym zakresie.</p> <p>6. Występowanie zjawiska przemocy w rodzinach w szczególności z problemami opiekuńczo –wychowawczymi.</p>

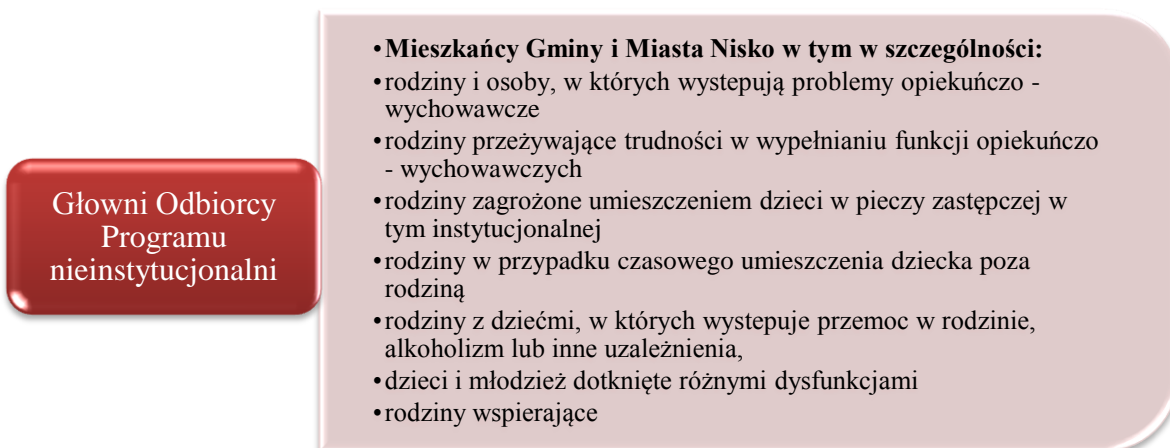
7. Odbiorcy Programu i czasookres jego realizacji

Odbiorców Programu można zdefiniować, jako osoby, podmioty lub instytucje, które będą objęte oddziaływaniem programu. Oddziaływanie to, będzie polegało z jednej strony na bezpośrednim uczestnictwie w zaplanowanych w programie działaniach, a z drugiej na jego kształtowaniu poprzez wpływ na strukturę Programu. Tym samym odbiorców programu można podzielić na **instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych**. Do tych **pierwszych** możemy zaliczyć **przedstawicieli różnych instytucji i profesji** z nimi związanych. Do **drugich** zaliczamy **osoby i rodziny objęte bezpośrednim oddziaływaniem i wsparciem** Programu. Główni odbiorcy Programu zostali przedstawieni na rysunkach nr 1 i 2.

Rysunek 1. Główni odbiorcy Programu Instytucjonalni

Rysunek 2. Główni odbiorcy Programu nieinstytucjonalni

Zakładane ramy czasowe Programu, to czas przeznaczony na zrealizowanie zaplanowanych w nim celów i działań oraz na osiągnięcia założonych wskaźników. **Zakładane ramy czasowe Programu obejmują okres od dnia jego uchwalenie do 31 grudnia 2019 roku, przy czym większość zaplanowanych zadań i działań w Programie planuje się przeprowadzić do 30 listopada 2019 roku.**

8. Misja Programu

Misja Programu wyznacza ogólny kierunek działania, jest to, niejako idea, na której Program będzie się opierał. Jest to pewne dążenie, niekiedy idealistyczne, do którego cele i działania Programu powinny zmierzać. Misję Programu można określić również, jako swoistą wizję, jak również hasło przewodnie. W Programie na lata 2017 - 2019 określono ją następująco:

Kompleksowe wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz dzieci w tych rodzinach z terenu Gminy i Miasta Nisko

9. Cele strategiczne Programu

Cele strategiczne, to zasadnicze punkty odniesienia, wokół których będzie skupiała się realizacja Programu. Stanowią one ramę dla celów operacyjnych. Wyznaczają w sposób precyzyjny kierunki przyszłych działań. Cele te powinny być spójne z tymi określonymi w Aktualizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie i Mieście Nisko z uwzględnieniem kierunków rozwoju pomocy społecznej na lata 2013-2020. Mogą one również poza nie wykraczać lub być szersze. W ramach realizacji Programu wyodrębnione zostały niżej wymienione cele strategiczne:

I. Zbudowanie spójnego systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi na terenie Gminy i Miasta Nisko

II. Przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci z terenu Gminy i Miasta Nisko poza rodziną biologiczną.

10. Cele operacyjne Programu

Oprócz celów strategicznych w Programie wyodrębnione zostaną cele operacyjne, które będą dalszym skonkretyzowaniem i dookreśleniem celów strategicznych. Poniżej zostaną wymienione cele operacyjne w odniesieniu do konkretnych celów strategicznych.

Tabela 14. Cele operacyjne Programu z uwzględnieniem celów strategicznych

Cele strategiczne Programu	Cele operacyjne Programu
I. Zbudowanie spójnego systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi na terenie Gminy i Miasta Nisko	1. Poprawa jakości funkcjonowania i rozwój systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi na terenie Gminy i Miasta Nisko
II. Przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci z terenu Gminy i Miasta Nisko poza rodziną biologiczną	2. Zwiększenie dostępności i jakości wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze lub będących w kryzysie na terenie Gminy i Miasta Nisko

11. Działania do celów operacyjnych Programu

Działania Programu to nic innego, jak konkretne do zrealizowania zadania, które mają doprowadzić do osiągnięcia założonych celów Programu i zbliżyć się do określonej misji Programu.

Cele operacyjne Programu	Działania do celów operacyjnych Programu
1. Poprawa jakości funkcjonowania i rozwój systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi na terenie Gminy i Miasta Nisko	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dokonanie przeglądu obowiązujących procedur i przepisów prawnych w zakresie wspierania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie. 2. Dostosowanie obowiązujących procedur i opracowanie nowych procedur, zaleceń i wytycznych w zakresie wspierania rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie. 3. Rozwój infrastruktury Placówek Wsparcia Dziennego funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Nisko i dalsze ich finansowanie. 4. Zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników socjalnych w zakresie udzielania wsparcia i pomocy rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie poprzez szkolenia. 5. Zwiększenie kompetencji zatrudnionych asystentów rodziny poprzez ich szkolenia oraz finansowanie tych szkoleń. 6. Zwiększenie zakresu działań Klubu Integracji Społecznej poprzez organizowanie w nim wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie. 7. Dążenie do stworzenia na terenie Gminy i Miasta Nisko rodzin wspierających.

	<p>8. Współdziałanie z instytucjami działającymi w obszarze dzieci i młodzieży w tym: przedszkolami; szkołami; świetlicami; domem dziecka; sądem; poradnią psychologiczno-pedagogiczną i innymi.</p> <p>9. Inicjowanie spotkań i konsultacji z instytucjami i podmiotami działającymi w obszarze wspierania dzieci i młodzieży.</p> <p>10. Zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego i prawnego poprzez zatrudnianie odpowiednich specjalistów.</p> <p>11. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.</p>
<p>2. Zwiększenie dostępności i jakości wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze lub będących w kryzysie na terenie Gminy i Miasta Nisko</p>	<p>1. Udzielanie pomocy finansowej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie poprzez system pomocy społecznej mającej na celu przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.</p> <p>2. Udzielanie pomocy rzeczowej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie poprzez system pomocy społecznej mającej na celu przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.</p> <p>3. Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie dążącego do przeciwdziałania dezintegracji rodziny, wzmocnienia jej roli i funkcji oraz rozwijania jej umiejętności opiekuńczo - wychowawczych (prawnego, socjalnego, pedagogicznego, psychologicznego).</p> <p>4. Praca socjalna z rodzinami i osobami, w których występują problemy opiekuńczo - wychowawcze i będących w kryzysie mająca na celu integrację rodziny oraz dążenie w przypadkach tego wymagających do jej reintegracji.</p> <p>5. Dalsze zatrudnianie asystentów rodziny udzielających wsparcia rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie.</p> <p>6. Edukowanie rodzin i osób z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i będących w kryzysie w zakresie planowania rodziny i prawidłowego funkcjonowania rodziny, w szczególności zagrożonych odebraniem dzieci i objętych nadzorem kuratora przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i udział w zajęciach Klubu Integracji Społecznej (integracja i reintegracja rodziny).</p> <p>7. Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci poza rodziną biologiczną poprzez prowadzenie comiesięcznego monitoringu sytuacji dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.</p> <p>8. Kierowanie dzieci i młodzieży z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i będących w kryzysie do Placówek Wsparcia Dziennego funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Nisko.</p> <p>9. Zapewnienie w sytuacjach tego wymagających pomocy rodziny wspierającej.</p> <p>10. Kontynuowanie współpracy i wymiany informacji pomiędzy podmiotami i instytucjami pracującymi na rzecz dzieci i rodzin.</p>

12. Realizatorzy poszczególnych działań Programu

Realizatorów działań zawartych w Programie można podzielić na dwie grupy. Po pierwsze będą to podmioty i instytucje bezpośrednio odpowiedzialne za realizację zawartych w Programie działań, za ich wdrażanie koordynację oraz finansowanie. Po drugie, będą to podmioty, instytucje i osoby występujące w roli partnera, który może brać bezpośredni lub pośredni udział w zaplanowanych w Programie działaniach. Często, jest tak, że bez udziału partnerów realizacja określonych działań nie jest możliwa lub bardzo utrudniona.

Tabela 15. Główni realizatorzy i partnerzy Programu

Działania do celów operacyjnych Programu	Główni realizatorzy	Główni partnerzy
Cel operacyjny nr 1		
1. Dokonanie przeglądu obowiązujących procedur i przepisów prawnych w zakresie wspierania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie. 2. Dostosowanie obowiązujących procedur i opracowanie nowych procedur, zaleceń i wytycznych w zakresie wspierania rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.	1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku. 2. Urząd Gminy i Miasta Nisko. 3. Rada Miejska.	1. Zewnętrzni eksperci. 2. Sąd Rejonowy w Nisku. 3. Komenda Powiatowa Policji w Nisku. 4. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Nisku. 5. Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny.
3. Rozwój infrastruktury Placówek Wsparcia Dziennego funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Nisko i dalsze ich finansowanie. 4. Zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników socjalnych w zakresie udzielania wsparcia i pomocy rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie poprzez szkolenia. 5. Zwiększenie kompetencji zatrudnionych asystentów rodziny poprzez ich szkolenia oraz finansowanie tych szkoleń.	1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku. 2. Urząd Gminy i Miasta Nisko. 3. Cztery Placówki Wsparcia Dziennego. 4. Asystenci rodzin.	1. Instytucje i podmioty szkolące. 2. Organizacje pozarządowe. 3. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Nisku.
6. Zwiększenie zakresu działań Klubu Integracji Społecznej poprzez organizowanie w nim wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie. 7. Dążenie do stworzenia na terenie Gminy i Miasta Nisko rodzin wspierających.	1. Klub Integracji Społecznej działający w ramach Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku. 2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku. 3. Urząd Gminy i Miasta Nisko. 4. Burmistrz Gminy i Miasta Nisko.	1. Zewnętrzni specjaliści. 2. Społeczność lokalna. 3. Rodziny i osoby w zakresie rodzin wspierających.
8. Współdziałanie z instytucjami działającymi w obszarze dzieci i młodzieży w tym: przedszkolami; szkołami; świetlicami; domem dziecka; sądem; poradnią psychologiczno-pedagogiczną i innymi. 9. Inicjowanie spotkań i konsultacji z instytucjami i podmiotami działającymi w obszarze wspierania dzieci i młodzieży. 10. Zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego i prawnego poprzez zatrudnianie odpowiednich specjalistów. 11. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcynym.	1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku. 2. Urząd Gmin i Miasta Nisko.	1. Zewnętrzni specjaliści. 2. Przedszkola i Żłobek Miejski w Nisku. 3. Szkoły w Nisku. 4. Placówki Wsparcia Dziennego. 5. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Nisku. 6. Sąd Rejonowy w Nisku. 7. Dom Dziecka w Rudniku nad Sanem. 8. OIK w Rudniku nad Sanem. 9. Nizańskie Centrum Kultury „Sokół”

Działania do celów operacyjnych Programu	Główni realizatorzy	Główni partnerzy
Cel operacyjny nr 2		
<p>1. Udzielanie pomocy finansowej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie poprzez system pomocy społecznej mającej na celu przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.</p> <p>2. Udzielanie pomocy rzeczowej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie poprzez system pomocy społecznej mającej na celu przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.</p>	<p>1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku.</p>	<p>1. Lokalni sponsorzy. 2. Organizacje pozarządowe.</p>
<p>3. Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie dążącego do przeciwdziałania dezintegracji rodziny, wzmocnienia jej roli i funkcji oraz rozwijania jej umiejętności opiekuńczo - wychowawczych (prawego, socjalnego, pedagogicznego, psychologicznego).</p> <p>4. Praca socjalna z rodzinami i osobami, w których występują problemy opiekuńczo - wychowawcze i będących w kryzysie mająca na celu integracji rodziny oraz dążenie w przypadkach tego wymagających do jej reintegracji.</p> <p>5. Dalsze zatrudnianie asystentów rodziny udzielających wsparcia rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie.</p> <p>6. Edukowanie rodzin i osób z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i będących w kryzysie w zakresie planowania rodziny i prawidłowego funkcjonowania rodziny, w szczególności zagrożonych odebraniem dzieci i objętych nadzorem kuratora przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i udział w zajęciach Klubu Integracji Społecznej (integracja i reintegracja rodziny).</p> <p>7. Przeciwdziałania umieszczanie dzieci poza rodziną biologiczną poprzez prowadzenie comiesięcznego monitoringu sytuacji dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.</p> <p>8. Kierowanie dzieci i młodzieży z rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi i będących w kryzysie do Placówek Wsparcia Dziennego funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Nisko.</p> <p>9. Zapewnienie w sytuacjach tego wymagających pomocy rodziny wspierającej.</p> <p>10. Kontynuowanie współpracy i wymiany informacji pomiędzy podmiotami i instytucjami pracującymi na rzecz dzieci i rodzin.</p>	<p>1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku. 2. Burmistrz Gminy i Miasta Nisko. 2. Cztery Placówki Wsparcia Dziennego. 3. Asystenci rodziny. 4. Klub Integracji Społecznej działający w ramach Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku.</p>	<p>1. Zewnętrzni specjaliści. 2. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna. 3. Ośrodek Kuratorski w Nisku. 4. Sąd Rejonowy w Nisku. 5. Komenda Powiatowa Policji. 6. Gminny Zespół Interdyscyplinarny. 7. Szkoły w Nisku. 8. Nizańskie Centrum Kultury</p>

13. Ramy finansowe i sposoby finansowania Programu

Tabela 16. Ramy finansowe i główne źródła finansowania Program

Działania do celów operacyjnych Programu	Ramy finansowe Programu w złotych						Główne źródło finansowania
	2017		2018		2019		
	Od	Do	Od	Do	Od	Do	
Cel operacyjny nr 1							
1. Dokonanie przeglądu obowiązujących procedur i przepisów prawnych w zakresie wspierania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie.	2000	4000	00	00	00	00	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
2. Dostosowanie obowiązujących procedur i opracowanie nowych procedur, zaleceń i wytycznych w zakresie wspierania rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.							
3. Rozwój infrastruktury Placówek Wsparcia Dziennego funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Nisko i dalsze ich finansowanie.	200 000	220 000	200 000	220 000	200 000	220 000	1. Budżet Gminy i Miasta Nisko 2. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
4. Zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników socjalnych w zakresie udzielania wsparcia i pomocy rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących i w kryzysie poprzez szkolenia.	1000	2000	2000	3000	3000	4000	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
5. Zwiększenie kompetencji zatrudnionych asystentów rodziny poprzez ich szkolenia oraz finansowanie tych szkoleń.							
6. Zwiększenie zakresu działań Klubu Integracji Społecznej poprzez organizowanie w nim wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.	5000	8000	5000	8000	5000	8000	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
7. Dążenie do stworzenia na terenie Gminy i Miasta Nisko rodzin wspierających.	00	00	00	00	00	00	1. Budżet Gminy i Miasta Nisko 2. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
8. Współdziałanie z instytucjami działającymi w obszarze dzieci i młodzieży w tym: przedszkolami; szkołami; świetlicami; domem dziecka; sądem; poradnią psychologiczno-pedagogiczną i innymi.	1000	1200	1000	1200	1000	1200	1. Budżet Gminy i Miasta Nisko 2. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
9. Inicjowanie spotkań i konsultacji z instytucjami i podmiotami działającymi w obszarze wspierania dzieci i młodzieży.							
10. Zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego i prawnego poprzez zatrudnianie odpowiednich specjalistów.	10 000	15 000	10 000	15 000	10 000	15 000	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
11. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	120 000	150 000	130 000	150 000	130 000	150 000	1. Budżet Gminy i Miasta Nisko 2. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
Cel operacyjny nr 2							
1. Udzielanie pomocy finansowej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie poprzez system pomocy społecznej mającej na celu przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.	39 300	45 200	40 000	45 300	40 000	45 500	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku.

2. Udzielanie pomocy rzeczowej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie poprzez system pomocy społecznej mającej na celu przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.	45 000	50 000	45 000	50 000	45 000	50 000	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
3. Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie dążącego do przeciwdziałania dezintegracji rodziny, wzmocnienia jej roli i funkcji oraz rozwijania jej umiejętności opiekuńczo - wychowawczych (prawnego, socjalnego, pedagogicznego, psychologicznego). 4. Praca socjalna z rodzinami i osobami, w których występują problemy opiekuńczo - wychowawcze i będących w kryzysie mająca na celu integrację rodziny oraz dążenie w przypadkach tego wymagających do jej reintegracji.	1500,00	2000,00	1500,00	2000,00	1500,00	2000,00	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
5. Dalsze zatrudnianie asystentów rodziny udzielających wsparcia rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie.	65 000	70 000	65 000	70 000	65 000	70 000	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
6. Edukowanie rodzin i osób z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i będących w kryzysie w zakresie planowania rodziny i prawidłowego funkcjonowania rodziny, w szczególności zagrożonych odebraniem dzieci i objętych nadzorem kuratora przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i udział w zajęciach Klubu Integracji Społecznej (integracja i reintegracja rodziny).	2000,00	3000,00	2000,00	3000,00	2000,00	3000,00	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
7. Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci poza rodziną biologiczną poprzez prowadzenie comiesięcznego monitoringu sytuacji dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
8. Kierowanie dzieci i młodzieży z rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi i będących w kryzysie do Placówek Wsparcia Dziennego funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Nisko.	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku
9. Zapewnienie w sytuacjach tego wymagających pomocy rodziny wspierającej.	00,00	00,00	00,00	00,00	4000,00	5000,00	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku. 2. Budżet Gminy i Miasta Nisko.
10. Kontynuowanie współpracy i wymiany informacji pomiędzy podmiotami i instytucjami pracującymi na rzecz dzieci i rodzin.	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	1. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku

14. Harmonogram realizacji Programu

Harmonogram realizacji Programu to narzędzie pozwalające na umiejscowienie w czasie zaplanowanych w Programie działań. Harmonogram ma również pozwolić na dokonanie monitoringu działań Programu, czyli oceny postępów w jego realizacji.

Tabela 17. Harmonogram realizacji Programu w latach 2017 – 2019

Działania do celów operacyjnych Programu	Harmonogram ²		
	2017	2018	2019
Cel operacyjny nr 1			
1. Dokonanie przeglądu obowiązujących procedur i przepisów prawnych w zakresie wspierania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie. 2. Dostosowanie obowiązujących procedur i opracowanie nowych procedur, zaleceń i wytycznych w zakresie wspierania rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.	X ³	-----	-----
3. Rozwój infrastruktury Placówek Wsparcia Dziennego funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Nisko i dalsze ich finansowanie.	X	X	X
4. Zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników socjalnych w zakresie udzielania wsparcia i pomocy rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie poprzez szkolenia.	X	X	X
5. Zwiększenie kompetencji zatrudnionych asystentów rodziny poprzez ich szkolenia oraz finansowanie tych szkoleń.	X	X	X
6. Zwiększenie zakresu działań Klubu Integracji Społecznej poprzez organizowanie w nim wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.	X	X	X
7. Dążenie do stworzenia na terenie Gminy i Miasta Nisko rodzin wspierających.	-----	-----	X
8. Współdziałanie z instytucjami działającymi w obszarze dzieci i młodzieży w tym: przedszkolami; szkołami; świetlicami; domem dziecka; sądem; poradnią psychologiczno-pedagogiczną i innymi.	X	X	X
9. Inicjowanie spotkań i konsultacji z instytucjami i podmiotami działającymi w obszarze wspierania dzieci i młodzieży.	X	X	X
10. Zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego i prawnego poprzez zatrudnianie odpowiednich specjalistów.	X	X	X
11. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	X	X	X
Cel operacyjny nr 2			
1. Udzielanie pomocy finansowej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie poprzez system pomocy społecznej mającej na celu przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.	X	X	X
2. Udzielanie pomocy rzeczowej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie poprzez system pomocy społecznej mającej na celu przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.	X	X	X

² W obrębie poszczególnych lat można tworzyć dodatkowe harmonogramy roczne tzw. wdrożeniowe z podziałem na 12 miesięcy.

³ X- oznacza wdrożenie działań.

3. Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie dążącego do przeciwdziałania dezintegracji rodziny, wzmocnienia jej roli i funkcji oraz rozwijania jej umiejętności opiekuńczo - wychowawczych (prawnego, socjalnego, pedagogicznego, psychologicznego).	X	X	X
4. Praca socjalna z rodzinami i osobami, w których występują problemy opiekuńczo - wychowawcze i będących w kryzysie mająca na celu integracji rodziny oraz dążenie w przypadkach tego wymagających do jej reintegracji.	X	X	X
5. Dalsze zatrudnianie asystentów rodziny udzielających wsparcia rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie.	X	X	X
6. Edukowanie rodzin i osób z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i będących w kryzysie w zakresie planowania rodziny i prawidłowego funkcjonowania rodziny, w szczególności zagrożonych odebraniem dzieci i objętych nadzorem kuratora przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i udział w zajęciach Klubu Integracji Społecznej (integracja i reintegracja rodziny).	X	X	X
7. Przeciwdziałania umieszczanie dzieci poza rodziną biologiczną poprzez prowadzenie comiesięcznego monitoringu sytuacji dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.	X	X	X
8. Kierowanie dzieci i młodzieży z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i będących w kryzysie do Placówek Wsparcia Dziennego funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Nisko.	X	X	X
9. Zapewnienie w sytuacjach tego wymagających pomocy rodziny wspierającej.	-----	-----	X
10. Kontynuowanie współpracy i wymiany informacji pomiędzy podmiotami i instytucjami pracującymi na rzecz dzieci i rodzin.	X	X	X

15. Założone wskaźniki do osiągnięci w Programie

Określenie założonych wskaźników Programu do osiągnięcia umożliwi dokonywanie na bieżąco oceny realizacji Programu, w szczególności oceny jego efektów. Ponadto wskaźniki staną się nieocenionym narzędziem do monitorowania postępów we wdrażania Programu.

Tabela 18. Założone wskaźniki Programu do osiągnięcia

Działania do celów operacyjnych Programu	Wskaźnik	Wartości docelowe wskaźników ⁴		
		2017	2018	2019
Cel operacyjny nr 1				
1. Dokonanie przeglądu obowiązujących procedur i przepisów prawnych w zakresie wspierania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie.	Liczba dokumentów i procedur podlegających przeglądowi	6	0	0
2. Dostosowanie obowiązujących procedur i opracowanie nowych procedur, zaleceń i wytycznych w zakresie wspierania rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.	Liczba dostosowanych i opracowanych dokumentów	3	0	0
3. Rozwój infrastruktury Placówek Wsparcia Dziennego funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Nisko i dalsze ich finansowanie.	Liczba Placówek Wsparcia Dziennego	4	4	4
4. Zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników socjalnych w zakresie udzielania wsparcia i pomocy rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącymi w kryzysie poprzez szkolenia.	Liczba przeszkolonych pracowników socjalnych`	4	4	4

⁴ Wartości docelowe wskaźników są wartościami pożądanymi w danym roku i w poszczególnych latach mogą odbiegać od wartości założonych.

5. Zwiększenie kompetencji zatrudnionych asystentów rodziny poprzez ich szkolenia oraz finansowanie tych szkoleń.	Liczba przeszkolonych asystentów rodziny	1	1	1
6. Zwiększenie zakresu działań Klubu Integracji Społecznej poprzez organizowanie w nim wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.	Liczba osób biorących udział w KIS z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi lub będących w kryzysie	6	7	7
7. Dążenie do stworzenia na terenie Gminy i Miasta Nisko rodzin wspierających.	Liczba rodzin wspierających	0	0	2
8. Współdziałanie z instytucjami działającymi w obszarze dzieci i młodzieży w tym: przedszkolami; szkołami; świetlicami; domem dziecka; sądem; poradnią psychologiczno-pedagogiczną i innymi.	Liczba instytucji	8	10	10
9. Inicjowanie spotkań i konsultacji z instytucjami i podmiotami działającymi w obszarze wspierania dzieci i młodzieży.	Liczba spotkań/konsultacji	2	3	4
10. Zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego i prawnego poprzez zatrudnianie odpowiednich specjalistów.	Liczba zatrudnionych specjalistów	2	2	2
11. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	Liczba dzieci umieszczonych	20	19	23
Cel operacyjny nr 2				
1. Udzielanie pomocy finansowej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie poprzez system pomocy społecznej mającej na celu przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.	Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową	28	30	30
2. Udzielanie pomocy rzeczowej rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie poprzez system pomocy społecznej mającej na celu przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.	Liczba rodzin otrzymujących pomoc rzeczową	34	35	35
3. Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będącym w kryzysie dążącego do przeciwdziałania dezintegracji rodziny, wzmocnienia jej roli i funkcji oraz rozwijania jej umiejętności opiekuńczo - wychowawczych (prawnego, socjalnego, pedagogicznego, psychologicznego).	Liczba rodzin objętych poradnictwem prawnym	10	10	10
	Liczba rodzin objętych poradnictwem socjalnym	15	15	15
	Liczba rodzin objętych poradnictwem pedagogicznym	20	20	20
	Liczba rodzin objętych poradnictwem psychologicznym	10	10	10
4. Praca socjalna z rodzinami i osobami, w których występują problemy opiekuńczo - wychowawcze i będących w kryzysie mająca na celu integrację rodziny oraz dążenie w przypadkach tego wymagających do jej reintegracji.	Liczba rodzin	40	41	42
	Liczba osób	50	51	52
5. Dalsze zatrudnianie asystentów rodziny udzielających wsparcia rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i będących w kryzysie.	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	1	1	1
6. Edukowanie rodzin i osób z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i będących w kryzysie w zakresie planowania rodziny i prawidłowego funkcjonowania rodziny, w szczególności zagrożonych odebraniem dzieci i objętych nadzorem kuratora przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i udział w zajęciach Klubu Integracji Społecznej (integracja i reintegracja rodziny).	Liczba osób	35	40	41
	Liczba rodzin	20	22	23
7. Przeciwdziałania umieszczeniu dzieci poza rodziną biologiczną poprzez prowadzenie comiesięcznego monitoringu sytuacji dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i będących w kryzysie.	Liczba monitoringów	180	190	200
8. Kierowanie dzieci i młodzieży z rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi i będących w kryzysie do Placówek Wsparcia Dziennego funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Nisko.	Liczba skierowanych osób	30	30	30
9. Zapewnienie w sytuacjach tego wymagających pomocy rodziny wspierającej.	Liczba rodzin wspierających	0	0	2
10. Kontynuowanie współpracy i wymiany informacji pomiędzy podmiotami i instytucjami pracującymi na rzecz dzieci i rodzin.	Liczba podmiotów i instytucji współpracujących	8	10	10

16. Zasady monitoringu, ewaluacji i sprawozdawczości Programu

Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość to trzy różne pojęcia, które charakteryzują się odmienną wewnętrzną konstrukcją i są ze sobą powiązane. W przypadku monitoringu mamy do czynienia ze systematycznym gromadzeniem różnych danych statystycznych, celem weryfikacji postępu w realizacji Programu. W przypadku ewaluacji dokonujemy oceny efektów realizacji Programu zarówno tych ilościowych jak i jakościowych. Ewaluacja posiłkuje się danymi z monitoringu, ale nigdy nim nie jest. Jest głębszą oceną i refleksją nad całym Programem. Całościowej ewaluacji dokonuje się zazwyczaj po zakończeniu realizacji Programu lub pod jej koniec. Oczywiście można prowadzić również ewaluację cząstkową. Z kolei sprawozdawczość to statystyczne zestawienie, czasami z jakościowym opisem, całego programu. Opiera się głównie na danych pochodzących z monitoringu i ewaluacji. Aby przeprowadzić poprawną sprawozdawczość całego Programu musi być ona poprzedzona systematycznym monitoringiem i jego ewaluacją.

Za prowadzenie monitoringu, ewaluacji i sprawozdawczości odpowiedzialny będzie Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku, a środki na ich realizację będą pochodzić z budżetu Gminy i Miasta Nisko i Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku.

W zakresie monitoringu, podejmowane będą działania związane ze zbieraniem danych od realizatorów Programu za pośrednictwem zapytań kierowanych przez Kierownika Ośrodka lub pracownika do tego wyznaczonego, do poszczególnych komórek organizacyjnych Ośrodka.

Ponadto Kierownika Ośrodka w zakresie monitoringu będzie korzystał z dostępnych mu danych.

Dane z monitoringu będą gromadzone i oceniane raz na pół roku w następujących terminach:

1. Do 30.06.2017.
2. Do 31.12.2017.
3. Do 30.06.2018.
4. Do 31.12.2018.
5. Do 28.06.2019.
6. Do 31.12.2019.

Łącznie tym samym, monitoring Programu będzie prowadzony sześciokrotnie w okresie obowiązywania Programu. Zgromadzone dane z monitoringu pozwolą na bieżącą ocenę realizacji działań i osiągnięcia zaplanowanych wskaźników Programu.

Ewaluacja Programu będzie przeprowadzona dwukrotnie. Pierwszą planuje się przeprowadzić w czerwcu 2018 roku a drugą w listopadzie i grudniu 2019 roku. Ewaluacja oparta będzie o badania realizowane za pomocą danych zastanych i danych wywołanych. Jeżeli chodzi o dane zastane to, będą one wynikały z dostępnych danych statystycznych, pochodzących z monitoringu, sprawozdawczości i wcześniejszych ewaluacji. Dane wywołane będą gromadzone za pomocą narzędzi badawczych w postaci: ankiet z zestawem pytań otwartych, zamkniętych, półotwartych, na skali wraz z metryczką; wywiadów indywidualnych skategoryzowanych; badań fokusowych i innych narzędzi badawczych. Badaniami ewaluacyjnymi objęci będą: pracownicy socjalni, asystenci rodziny, wychowawcy Placówek Wsparcia Dziennego, kuratorzy, specjaliści, przedstawiciele instytucji współpracujących, inne podmioty i osoby biorące udział w realizacji Programu.

Z przeprowadzonych badań ewaluacyjnych zostanie sporządzony cząstkowy i końcowy raport, który posłuży do opracowania i przygotowania nowego Programu.

Sprawozdawczość Programu będzie prowadzona w systemie rocznym w terminach określanych przez Kierownika Ośrodka i zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.

17. Postanowienia końcowe

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie i Mieście Nisko na lata 2017 - 2019 wchodzi w życie z dniem podjęcia przez Radę Miejską w Nisku stosownej uchwały.

18. Spis tabel, rysunków

Tabela 1. Ludność w Gminie i Mieście Nisko w latach 2013-2015.....	8
Tabela 2. Biologiczne grupy wieku w Gminie i Mieście Nisko 2015 r.	8
Tabela 3. Skala bezrobocia w Gminie i Mieście Nisko w latach 2013 - 2015.....	9
Tabela 4. Zestawienie stopy bezrobocia w latach 2013 – 2015 dla Polski, województwa podkarpackiego oraz powiatu nizańskiego.....	10
Tabela 5. Stopa bezrobocia dla Gminy i Miasta Nisko w latach 2013 - 2015	10
Tabela 6. Powody udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku w latach 2013 - 2015.....	11
Tabela 7. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w Polsce w latach 2013-2015.....	12
Tabela 8. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2013 -2015.....	13
Tabela 9. Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2013 – 2015..	14
Tabela 10. Odpłatność za pobyt dzieci w rodzinie zastępczej koszt Gminy i Miasta Nisko w latach 2013 – 2015	15
Tabela 11. Wsparcie asystenta rodziny udzielane w Gminie i Mieście Nisko w latach 2013-2015	16
Tabela 12. Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach placówek wsparcia dziennego w Gminie i Mieście Nisko w latach 2013 - 2015	17
Tabela 13. Analiza SWOT	21
Tabela 14. Cele operacyjne Programu z uwzględnieniem celów strategicznych.....	25
Tabela 15. Główni realizatorzy i partnerzy Programu	27
Tabela 16. Ramy finansowe i główne źródła finansowania Program	29
Tabela 17. Harmonogram realizacji Programu w latach 2017 – 2019	31
Tabela 18. Założone wskaźniki Programu do osiągnięcia	32
Rysunek 1. Główni odbiorcy Programu Instytucjonalni	23
Rysunek 2. Główni odbiorcy Programu nieinstytucjonalni	23